

04 Листопада 2025

Тренінг для малих та середніх агровиробників: «Ключові аспекти доступу до фінансування»

Проект: «Розвиток доступу аграрного сектору України до ринків капіталу»

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation
Швейцарська Конфедерація

IFC

International
Finance Corporation
WORLD BANK GROUP

Проект «Розвиток доступу аграрного сектору України до ринків капіталу» (UACMD)

Проект UACMD

(2020-2026)

впроваджується Міжнародною Фінансовою Корпорацією (IFC) у партнерстві з Швейцарською Конфедерацією та зосереджується на:

01

Підтримка ринку та її ключових учасників для забезпечення сталого фінансування за аграрними розписками

02

Впровадженні аграрних нот та їх поширення на нові агросектори із зменшенням трансакційних витрат

03

Впровадженні аграрних розписок в інших країнах використовуючи досвід та напрацювання в Україні

Аграрні розписки в Україні: Від концепції до результатів

Станом на 1 жовтня 2025 року

11,345

виданих аграрних
розписок

\$2.35 млрд

загальна вартість
виданих розписок

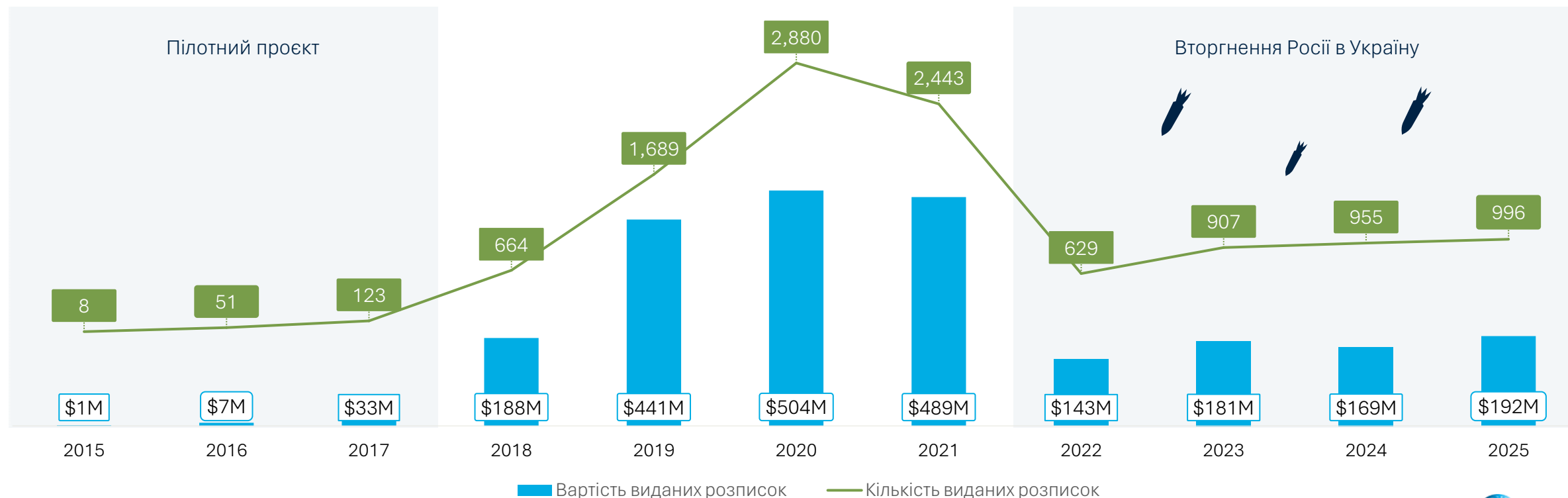
\$192,818

середній розмір
фінансування у 2025

48

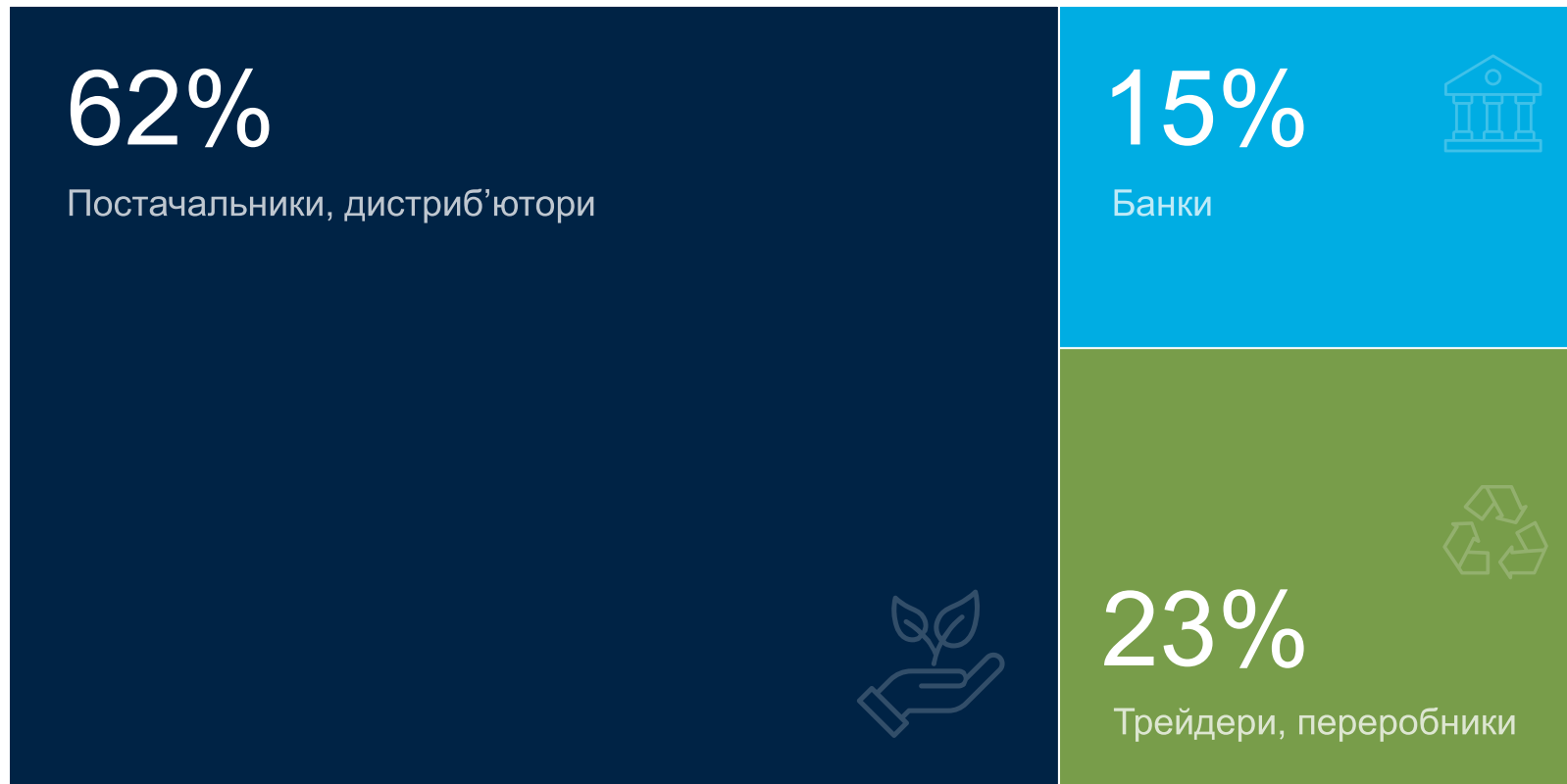
найменувань с/г
продукції

Аграрні розписки: Статистика у розрізі кредиторів

2023 2024 2025

Топ кредитори, що фінансують під аграрні розписки, %

Аграрні розписки: Статистика у розрізі культур

2023

2024

2025

27%

Соняшник

25%

Кукурудза

16%

Ріпак

16%

Пшениця

11%

Соя

5%

Інші

Від розписок до нот: Ключові етапи

ЛИП 2012

Прийнято **Закон України «Про аграрні розписки»**

2015

Запущено **Проект IFC «Аграрні розписки в Україні»** для забезпечення фінансування агровиробників з недостатньою заставою

2015-2020

Залучено понад
\$1 мільярд
фінансування

2022-2023

Адаптація до умов вторгнення, підтримка уряду, кредиторів та агровиробників у відновленні фінансування під аграрні розписки

2021

Запуск Проекту IFC UACMD для модернізації та впровадження сек'юритизації аграрних розписок

ЛЮТ 2024

Прийнято **Закон України «Про аграрні ноти»**

ГРУ 2024

Фіналізація підзаконних актів та цифрової інфраструктури для аграрних нот

БЕР 2025

Видано першу
аграрну ноту

Перші аграрні ноти в Україні

Березень, 2025

Фінансова аграрна нота
(ФАН)

Group®

Травень, 2025

Товарна аграрна нота
(ТАН)

KERNEL

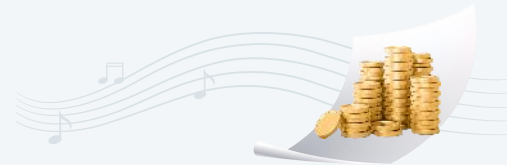
Липень, 2025

Фінансова аграрна нота
(ФАН)

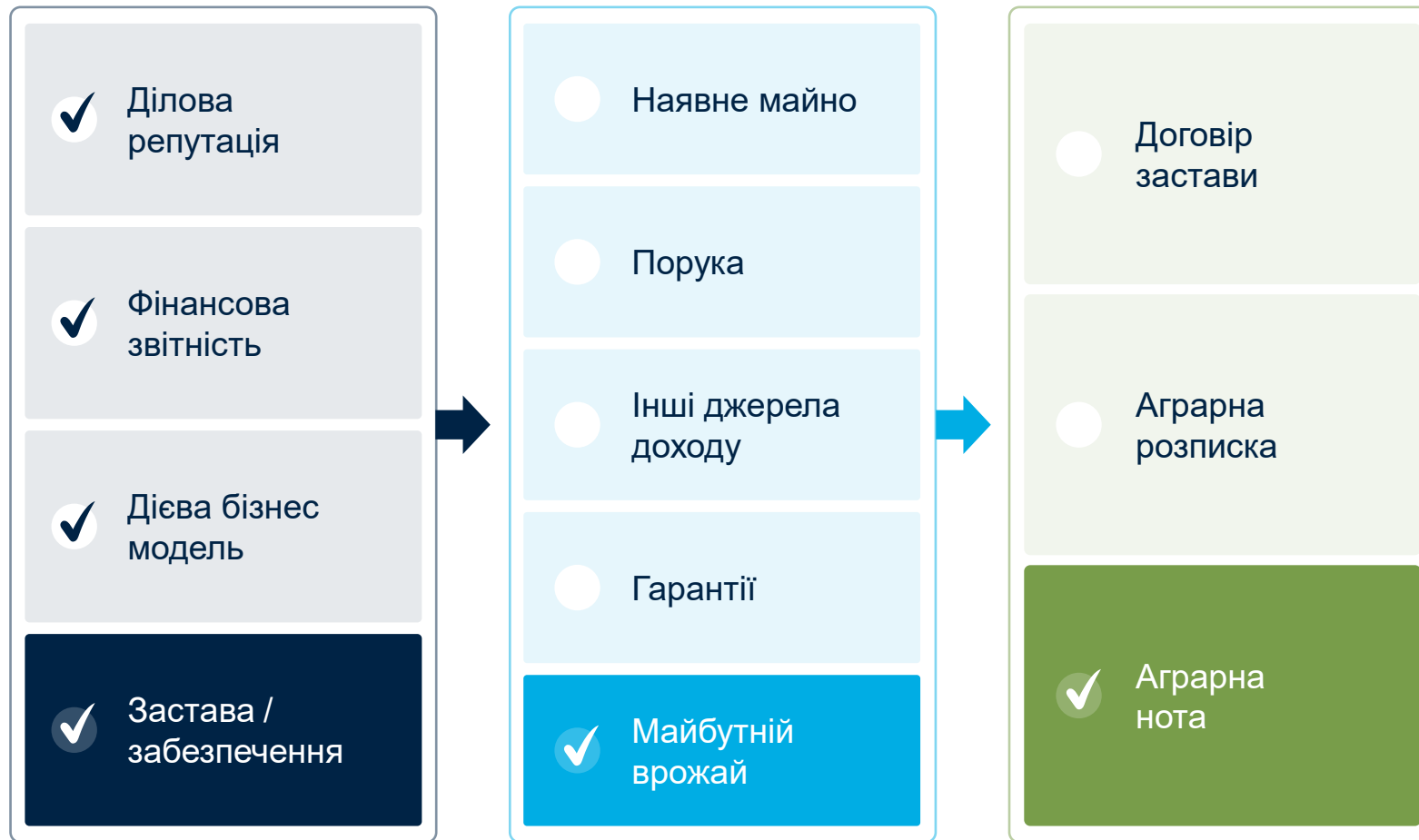
Bank®

Ключові висновки видачі перших аграрних нот:

- **Нормативна база** – міцна, але потребує подальшої імплементації
- **Співпраця установ і держателів реєстрів** – критично важлива
- **Автоматизація та цифрові інтерфейси** – запорука масштабування

Ключові умови отримання **додаткового фінансування**

Аграрні ноти: **Характеристики інструменту**

Аграрні ноти: Сутність

АГРАРНА НОТА*

Що це:	Неемісійний цінний папір
Що робить:	посвідчує безумовне зобов'язання боржника
Яке саме зобов'язання:	зобов'язання, забезпечене заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти кредитору
На яких умовах:	відповідно до умов, визначених в аграрній ноті

Умови, які зазначаються в аграрній ноті є предметом обговорення і домовленості між боржником і кредитором. Кредитор не може змусити Вас видати аграрну ноту на неприйнятних для Вас умовах

*Згідно визначення, наведеного в пункті 1 Статті 5 ЗУ «Про аграрні ноти» № 3586-IX від 22.02.2024

Аграрні ноти: Класифікація

СТУПІНЬ ОБОРОТОЗДАТНОСТІ (Обирається фермером при створенні аграрної ноти)

ОБІГ ОБМЕЖЕНИЙ (обмежено оборотоздатні ноти)

- ✗ Передача третій особі (крім особливих випадків)
- ✗ Торгівля на організованих ринках капіталів

ОБІГ ЧАСТКОВО ОБМЕЖЕНИЙ (частково обмежено оборотоздатні ноти)

- ✓ Передача третій особі з порукою кредитора або без
- ✗ Торгівля на організованих ринках капіталів

ОБІГ НЕОБМЕЖЕНИЙ (необмежені в обороті ноти)

- ✓ Передача третій особі без поруки
- ✓ Торгівля на організованих ринках капіталів

Аграрні ноти: Класифікація

ВИД ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

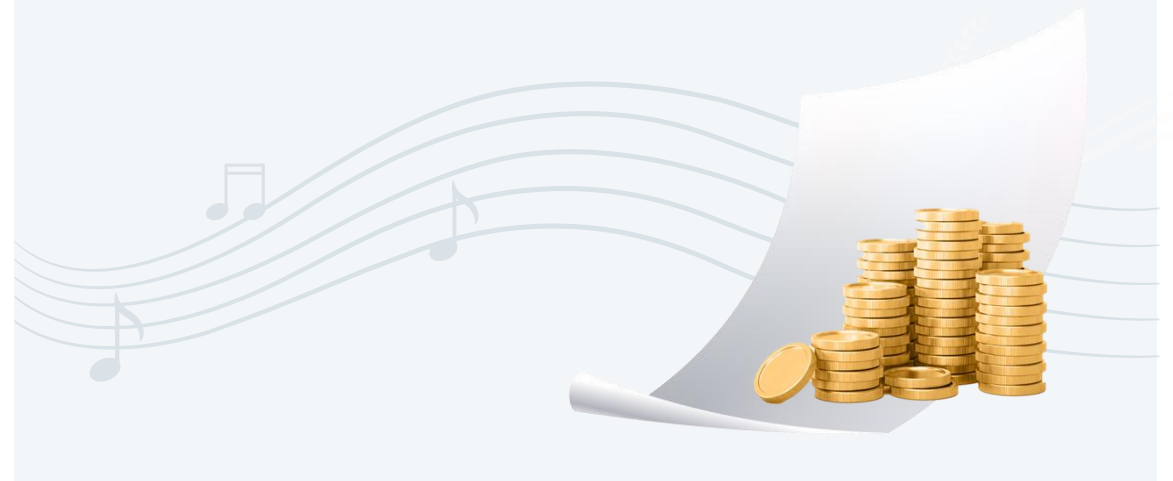
ТОВАРНА АГРАРНА НОТА (ТАН)

безумовне зобов'язання боржника поставити
с/г продукцію

ФІНАНСОВА АГРАРНА НОТА (ФАН)

безумовне зобов'язання боржника
сплатити грошову суму

Аграрні розписки vs Аграрні ноти

	АГРАРНІ РОЗПИСКИ	АГРАРНІ НОТИ
ХТО ВИДАЄ:		
Агровиробники	+	+
с/г кооперативи	–	+
переробники	–	+
ПРЕДМЕТ ЗАСТАВИ:		
Продукція рослинництва	+	+
Продукція тваринництва	–	+
Продукція первинної переробки	–	+
ЕЛЕКТРОННА ФОРМА (Онлайн-оформлення не виходячи з дому)	–	+
Кредитори-нерезиденти	+	+
ЧАС ОФОРМЛЕННЯ	2-3 дня	Менше 1 дня
ВАРТІСТЬ ОФОРМЛЕННЯ* (% від суми боргу)	3-5%	Менше 1%

*Орієнтовні дані для суми боргу 1 000 000 грн на фінансування оборотного капіталу

Аграрні ноти: **Учасники та інфраструктура**

Особи боржника та кредитора за аграрною нотою

Боржник — особа, яка видала АН та отримує фінансування (агровиробник)

Фізична або юридична особа, яка має право власності або користування земельною ділянкою с/г призначення

Співвласник або співкористувач с/г земельної ділянки (виникає солідарна відповідальність)

С/г кооператив, який не має прав на земельну ділянку с/г призначення, може видавати АН, якщо хоча б один член такого кооперативу має право власності або право користування земельною ділянкою с/г призначення (необхідна згода такого члена кооперативу, припинення членства не припиняє заставу за АН та зобов'язання с/г кооперативу за АН як солідарного відповідача)

Кредитор / Власник АН — особа, яка надає аграрію фінансування в обмін на АН

Юридичні так і фізичні особи (у т.ч. ФОП), резиденти та нерезиденти

Обмеження щодо роботи з аграрними нотами

Не можуть працювати
з аграрними нотами
особи...

...пов'язані із державою-агресором

...до яких застосовані санкції

...включені до переліку терористів

...які не розкрили інформація про кінцевих бенефіціарних власників

...зареєстровані у державі зі списку FATF (обмеження поширюється в т.ч.
на прямого/опосередкованого власника 50 і більше відсотків)

СИСТЕМИ ОБЛІКУ ІНФОРМАЦІЇ ПРО АГРАРНІ НОТИ

РЕЄСТР АГРАРНИХ НОТ (РАН)

інформація про видачу, реквізити, припинення та обтяження аграрних нот, а також про початок примусового виконання

НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕПОЗИТАРІЙ УКРАЇНИ

визначений Законом Центральний депозитарій, який забезпечує формування та функціонування системи обліку цінних паперів, в тому числі забезпечує роботу Реєстру Аграрних нот

Реєстр аграрних нот

01 січня 2025 року

початок функціонування Реєстру

Ведеться в [електронній формі](#)

Інформація з Реєстру та доступ до вашого кабінету в Реєстрі – <https://ran-public.csd.ua/>

ПРИЗНАЧЕННЯ РЕЄСТРУ

01

Створення аграрної ноти (заповнення реквізитів і обмін інформацією між реєстрами)

02

Внесення змін, перевірка, та узгодження реквізитів аграрної ноти сторонами

03

Припинення аграрної ноти

04

Генерування спеціальної виписки та автоматична передача до Єдиного реєстру виконавчих проваджень

05

Надання доступу до публічної інформації

06

Направлення повідомлень користувачам реєстру

У Реєстрі аграрних нот не фіксується перехід права власності на аграрну ноту та прав за аграрною нотою між кредиторами!

Публічна інформація Реєстру аграрних нот

Загальнодоступна інформація про реквізити аграрних нот в Реєстрі аграрних нот, зобов'язання за якими не припинено:

- ✓ дата видачі, термін виконання зобов'язань
- ✓ вид аграрної ноти (товарна чи фінансова)
- ✓ ступінь оборотоздатності
- ✓ дані боржника
- ✓ стан виконання боржником зобов'язань
- ✓ опис предмета застави, перелік кадастрових номерів земельних ділянок

Взаємодія Реєстру аграрних нот з іншими реєстрами

Для коректного формування АН Центральний депозитарій забезпечує електронну взаємодію з такими ресурсами:

✓ Державний реєстр обтяжень рухомого майна	✓ Реєстр аграрних розписок
✓ Державний реєстр речових прав на нерухоме майно	✓ Державний земельний кадастр
✓ Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань	✓ Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень
✓ Державний реєстр актів цивільного стану громадян	✓ Єдиний державний демографічний реєстр
✓ Єдиний державний реєстр тварин	✓ іншими інформаційними та інформаційно-комунікаційними системами, реєстрами та базами

Аграрні ноти: **Основи застосування**

Аграрні ноти можуть використовуватися:

Для здійснення розрахунків за договорами шляхом видачі/передачі АН, якщо це передбачено договором

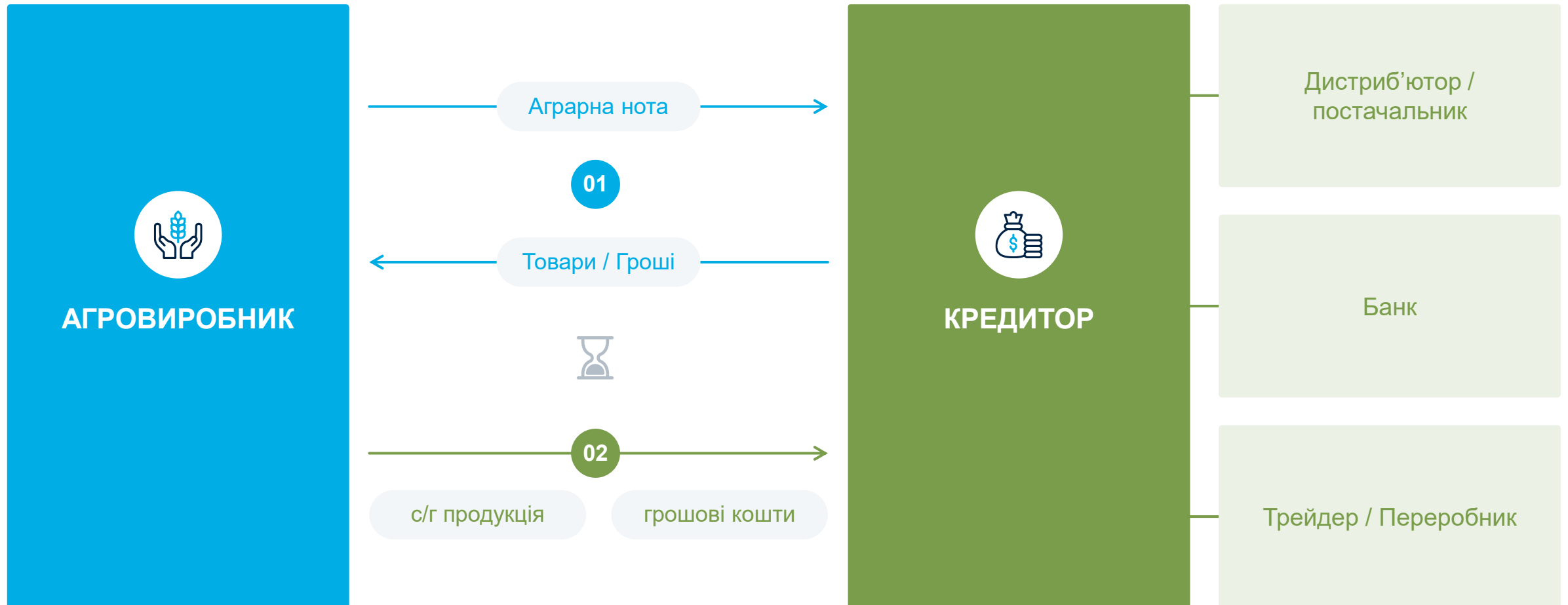

ТА
АБО

Як інструмент залучення грошових коштів у сільське господарство

Базова модель агровиробник-кредитор

Виконання аграрних нот

ТОВАРНА АГРАРНА НОТА

ФІНАНСОВА АГРАРНА НОТА

ВИКОНУЄТЬСЯ ШЛЯХОМ:

Поставки с/г продукції кредитору **або** передачі кредитору складського свідоцтва на с/г продукцію

Перерахування грошових коштів на рахунок Центрального депозитарія в НБУ для подальшого перерахування кредитору через депозитарну установу

ВВАЖАЄТЬСЯ ВИКОНАНОЮ:

З моменту внесення кредитором запису про припинення зобов'язань за ТАН до **Реєстру аграрних нот**

З моменту зарахування грошових коштів на рахунок **Центрального депозитарію в НБУ**

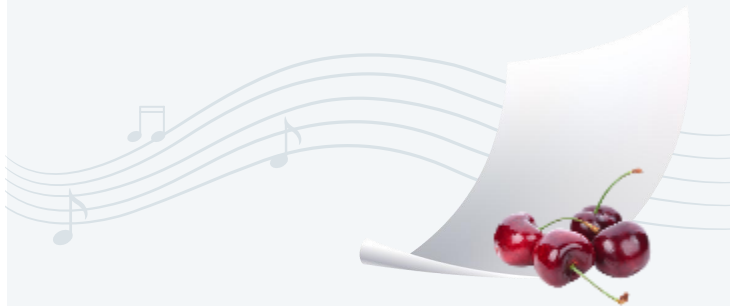

Предмет застави за аграрною нотою

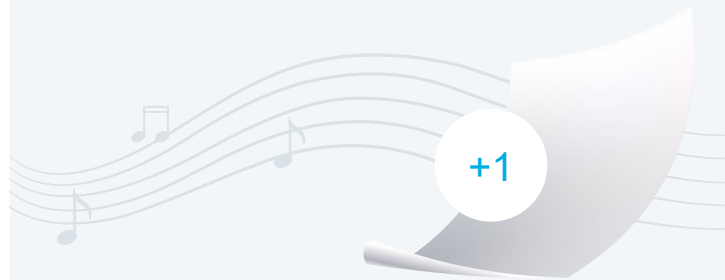
Що може бути предметом застави за аграрною нотою?

Виключно майбутня с/г продукція (рослинництво, тваринництво, продукти їх переробки)

Додаткова застава **можлива** лише згідно з окремим договором

Земельні ділянки с/г призначення **не можуть бути** предметом застави!

Чи можна **заставити** одну й ту ж с/г продукцію двічі?

Реєстрація та моніторинг застави

РЕЄСТРАЦІЯ ЗАСТАВИ:

відбувається в ДРОРМ
Центральним депозитарієм

МОНІТОРИНГ ЗАСТАВИ:

- Кредитор має право здійснювати моніторинг предмета застави самостійно або доручити третій особі по довіреності
- Шляхи здійснення моніторингу:

Відмова боржника у доступі кредитора до предмета застави під час дії аграрної ноти це юридичне порушення, яке може спричинити дострокове стягнення застави.

Що відбувається у разі...

...ВТРАТИ ПРЕДМЕТУ ЗАСТАВИ?

Боржник зобов'язаний за домовленістю з кредитором замінити предмет застави іншим

У випадку відмови боржника, кредитор має можливість:

у судовому порядку
вимагати дострокового
виконання зобов'язань
за АН

АБО

на підставі спеціальної
виписки з Реєстру
здійснити стягнення за
рахунок іншої продукції
з вказаної в АН
земельної ділянки*

...НЕДОСТАТНОСТІ ЗІБРАНОЇ С/Г ПРОДУКЦІЇ

Боржник може домовитись з кредитором про реструктуризацію боргу, заміну предмету виплати та/або про нові строки його повернення

У випадку відмови боржника, кредитор має можливість на підставі спеціальної виписки з Реєстру або через суд:

звернути стягнення на
іншу продукцію з
земельної ділянки,
зазначеної в АН

АБО

звернути стягнення на
інше майно боржника,
якщо це передбачено
умовами АН

*після настання строку виконання зобов'язання

Дефолт агровиробника та примусове виконання аграрних нот

Кроки кредитора для звернення стягнення на предмет застави за АН:

01

Реєстрація в ДРОРМ відомостей про звернення стягнення за АН

02

Одразу після такої реєстрації кредитор отримує спеціальну виписку з Реєстру аграрних нот, яка генерується програмно-технічними засобами Реєстру АН та є виконавчим документом, а також пред'являється до примусового виконання в електронній формі

03

Здійснюється стягнення заборгованості шляхом:

ФІНАНСОВА АГРАРНА НОТА

- стягнення грошових коштів на банківських рахунках
- звернення стягнення на предмет застави (або передачі права власності на предмет застави кредитору, якщо це передбачено у ФАН!)

ТОВАРНА АГРАРНА НОТА

- звернення стягнення на предмет застави (або передачі права власності на предмет застави кредитору, якщо це передбачено у ТАН!)

Дефолт агровиробника та примусове виконання аграрних нот

У разі недостатності або відсутності застави для задоволення вимог кредитора відбувається звернення стягнення на...

01

...інше майно боржника (окрім земельних ділянок с/г призначення), **якщо це передбачено умовами АН.**

02

...майно інших осіб, які несуть солідарну відповідальність із боржником (на підставі все тієї ж спеціальної виписки з Реєстру аграрних нот)

Взаємозв'язок аграрної ноти та прав на земельну ділянку

Під час дії аграрної ноти

01

Потрібна **згода кредитора** на операції з земельною ділянкою:

- Відчуження;
- Передача в оренду чи суборенду;
- Зміна, розірвання або відмова від договору оренди чи суборенди

02

Інформація про те, які **земельні ділянки** зазначені в аграрній ноті, буде відображена в **Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно**

Особи, які стають солідарними відповідачами за аграрною нотою

Фінансова установа, яка надала повну або часткову гарантію, із зазначенням про це в тексті АН

Особа, до якої переходять права на земельну ділянку (зазначену в АН)

Кредитор за **частково обмежено оборотоздатною АН стає солідарним боржником**, якщо передав ноту іншому власнику «з порукою»

У **зберігача продукції**, який не надав доступ або не виконав розпорядження особи, що здійснює примусове стягнення на підставі АН

Рекомендації аграріям щодо ефективного та безпечного застосування інструменту аграрні ноти

ОСНОВНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ:

- ⊕ Беріть активну участь в обговоренні деталей та умов аграрної ноти, кредитор не може нав'язувати і змушувати Вас погоджувати умови аграрної ноти, які Вам не вигідні
- ⊕ Не беріть на себе зобов'язання, виконання яких викликає у Вас сумнів
- ⊕ Встановлюйте реальні строки виконання зобов'язань за аграрними нотами і слідкуйте за їх суворим дотриманням
- ⊕ Завчасно починайте діалог з кредитором щодо реструктуризації зобов'язань за аграрноюнотою, якщо розумієте, що не зможете виконати зобов'язання вчасно
- ⊕ Успішні переговори мають завершитися внесенням змін до реквізитів аграрної ноти в реєстрі аграрних нот

ВАЖЛИВИЙ МОМЕНТ

⚠ **Банківські дні:** Пам'ятайте, що у вихідні та святкові дні платежі можуть не проводитися

04 ЛИСТОПАДА 2025

Дякуємо за увагу!
Питання?